

Отримано 22.05.2024р.
Голова спеціалізованої
вченої ради
ДФ 26.133.064
Д. Філол. Н.
професор Бровко О. О.
Рисер

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.064
у Київському столичному університеті
імені Бориса Грінченка,
доктору філологічних наук, професору
завідувачу кафедри української літератури,
компаративістики і грінченкознавства
факультету української філології,
культури і мистецтва
Бровко Олені Олександрівні

ВІДГУК

офіційного опонента **Дмитренко Вікторії Ігорівни**, доктора філологічних наук, професора, директора навчально-наукового інституту філології і журналістики ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» про дисертацію **Хіхлушка Богдана Сергійовича «Образ автора та суб'єкт лірики Юрія Іздрика в контексті сучасного літературного процесу»**, подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія

1. Актуальність дисертаційного дослідження.

Дисертація **Богдана Хіхлушка «Образ автора та суб'єкт лірики Юрія Іздрика в контексті сучасного літературного процесу»** актуалізує проблему теоретичної ідентифікації взаємозв'язку автора та суб'єкта лірики, яка знаходиться в колі активного обговорення і є дискусійною протягом багатьох століть. Завдяки роботам Р. Барта, М. Фуко, У. Еко та ін. вона набула особливо значних масштабів у другій половині ХХ століття. Період постмодерну вніс корективи в проблему домінування тексту та читача над постаттю автора. Це активізувало й українські літературознавчі студії, тому сьогодні на часі їх узагальнення в широкому літературознавчому контексті.

Вирішення цієї проблеми на прикладі лірики саме Ю. Іздрика в контексті сучасного літературного процесу вважаємо найбільш доцільним. Крім того філософсько-ціннісні домінанти поетичної творчості митця з погляду засобів вираження є мало дослідженими до сьогодні.

2. Наукова новизна результатів дисертації (теоретичних та/або експериментальних). Дисертаційна робота Б. Хіхлушка, безперечно, містить наукову новизну, яка полягає в тому, що в ній, на матеріалі лірики Юрія Іздрика в широкому творчому контексті, уперше висвітлюється характер взаємозв'язку між образом реального автора та суб'єкта лірики в умовах консюмеризму, медіалізації та віртуалізації.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації. *Теоретичне значення* дисертаційної роботи полягає в з'ясуванні суті нових стосунків між автором і суб'єктом лірики у літературному процесі доби постмодернізму, увиразненні окремих теоретичних питань сучасного літературного процесу.

Робота має *прикладне значення*, визначене можливістю використання її результатів у курсах з історії української літератури, теорії літератури, подальших студіях з постмодернізму, а також менеджерами літературної творчості у роботі з промоції нових авторів.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. У дисертації визначається глибоким аналізом наукових праць та спеціальних студій українських та зарубіжних дослідників, які є підґрунтям для розкриття основних проблем наукової роботи. Автор дисертації скрупульозно й з достатньою повагою ставиться до напрацювань інших науковців. Недостовірної інформації в дисертації не виявлено.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Дисертація Б. С. Хіхлушка засвідчує високий рівень володіння здобувачем матеріалом дослідження, демонструє вміння доцільно застосовувати методологічний інструментарій.

Ключові положення та ідеї дисертації мають достатнє теоретичне підґрунтя. Науковий апарат дослідження є коректним, а система методів найоптимальніше сприяє реалізації мети й поставлених завдань.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях. Дисертація Б. С. Хіхлушка пройшла апробацію на «Літературний процес: межі толерантності» (8 жовтня, 2021 рік, м. Київ, Київський університет імені Бориса Грінченка), Міжнародна наукова конференція молодих українців «Українська культура має силу» (23–24 травня 2022 року, м. Варшава, Республіка Польща), XI Оломоуцькому симпозиумі українців «Україністика в новому тисячолітті: проблеми мови, літератури і культури» (2 грудня, 2022 рік, м. Оломоуц, Чеська республіка), Всеукраїнська наукова конференція «Запорізькі філологічні читання» (16–17 листопада, 2023 року, м. Запоріжжя).

Основні результати дисертації висвітлено у 4 наукових публікаціях, із них усі одноосібні: 3 статті – опубліковані у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 1 – публікація, у якій додатково висвітлено результати дослідження.

7. Структура та зміст дисертації її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу.

Дисертація Богдана Сергійовича Хіхлушка має необхідний обсяг, відповідно до вимог, логічно структурована щодо реалізації мети та поставлених завдань. Основний зміст дисертації викладено в трьох розділах. *Вступ* містить вичерпну загальну характеристику роботи. У ньому визначено основні вектори дослідження.

Перший розділ «*Автор і суб'єкт лірики: сутність і функціонування*» актуалізує базові теоретичні засади дослідження. У ньому репрезентовано еволюцію феномена авторства в різні історичні епохи й систематизовано

теоретичні напрацювання щодо взаємозв'язку між автором та суб'єктом лірики у різні періоди розвитку людства – від античності до постмодернізму.

У другому розділі – «*Суб'єкт лірики Юрія Іздрика*» – представлено рецепцію лірики Юрія Іздрика в науковому дискурсі, аналіз ліричних творів письменника крізь призму суб'єкта його лірики. Дисертантом виокремлено й проаналізовано основні домінанти художнього світу митця: фундаментальні філософські рефлексії стосовно світоустрою, стосунків людини та Бога, дихотомії «життя-смерті», а також любові.

У третьому розділі – «*Стратегії позиціонування автора*» – визначено особливості формування образу автора у публічному просторі в умовах епохи консюмеризму. Виокремлено основні фактори, які впливають на формування авторського бренду Юрія Іздрика. Важливим аспектом розділу є розгляд стратегії авторської промоції в контексті колег-сучасників і проведення паралелей щодо образу поета в публічному просторі і суб'єктом його лірики.

Загальні висновки повною мірою узагальнюють основні положення дисертації й відповідають тим завданням, які були поставлені автором для реалізації мети дослідження.

Отже, структура наукової роботи та висновки корелюють із завданнями, чітко презентують авторську концепцію дослідження зазначеної проблеми.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Аналіз тексту дисертації Богдана Хіхлушка дає підстави стверджувати, що здобувач дотримався вимог академічної доброчесності, плагіат у дисертації відсутній.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Наукова робота Богдана Хіхлушка є системним підходом до розкриття означеної проблеми, визначається послідовністю й повнотою репрезентації

аналізованих понять, явищ і процесів. Проте окремі положення дисертації спонукають до дискусії, потребують уточнення або пояснення:

1) У першому розділі дисертації *«проаналізовано еволюцію феномена авторства у контексті різних історичних епох, систематизовано теорію автора та виокремлено найголовніші з них»*. Проте хочемо почути чому в ньому, а також в інших розділах роботи й списку літератури відсутні такі відомі пам'ятки як «Послання до Пізонів» Горация і віршований трактат Н. Буало «Мистецтво поетичне».

2) Теоретичний матеріал роботи містить детальну інформацію щодо аналізу образу автора та суб'єкта лірики, яка, в основному ґрунтується на працях зарубіжних науковців. Уважаємо, що праці українських дослідників зазначеної проблеми ння роботи в український літературознавчий контекст. Уважаємо, що варто було б звернутись до праць Миколи Кодака, наприклад, «Авторська свідомість і класична поетика» (2006, 2014) та ін., дисертації «Поезія О. Ольжича: суб'єктна сфера, засоби вираження» (2008) і публікації Ігоря Шацького, монографії Віталія Назарця «Жанрові модифікації української адресованої лірики» (2008), праць О. Астаф'єва, М. Ткачука та ін.

3) Потребує додаткових пояснень обрана структура роботи, адже спостерігається певний повтор між пунктами 1.1. *Буття і смерть автора від найдавніших часів і до постмодернізму* і 1.3. *Взаємодія автора і суб'єкта лірики від романтизму до постмодернізму*.

4) У дисертації інколи трапляються окремі стилістичні й технічні огріхи. Наприклад: на с. 41: *У теоретичній праці Олександра Галича зазначається, що ліричний герой – «це специфічний розповідач...»*. При цьому автор посилається на спільну працю за авторством трьох дослідників (Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. Київ : Либідь, 2001. 488 с.). На с. 20 *Арістотель підіймає питання* (замість – порушує); с. 43 *переймався проблемою відношення автора до героя* (замість – ставлення); с. 60 *якщо звернутися до самого Гете* (замість – до творчості Гете); с. 150 *є не просто знаменитим письменником* (замість – відомим). Також

спостерігаємо неточності й елементи публіцистичності у деяких фразах дисертанта: с. 59 *сама особистість Байрона аж зовсім не виказує цю аполітичність*; с. 62 *творчість Шевченка – це гарний приклад*; с. 74 *Ростислав Семків впевнений, що конструювання персонажів виникає...*; с. 76 *у 1989 році Іздрік проживав у Івано-Франківську, тодішньому Станіславі*; с. 82 *до творчості Юрія Іздрика в українському літературознавстві прикуто чимало уваги*; с. 126 *Ніцше, перестрибнувши свій час*.

Висловлені зауваження, коментарі й поради не є категоричними. Позиції й переконання автора мають право на відстоювання під час захисту дисертації.

10. Загальний висновок про рівень набуття здобувачем теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей.

Дисертаційна робота Богдана Хіхлушка є новаторським дослідженням, яке фокусується на вирішенні актуальної на сьогоднішній день проблеми. Ступінь наукової новизни дисертаційної роботи, її актуальність, достовірність отриманих результатів, високий теоретичний рівень, оригінальність наукових підходів демонструє здатність здобувача до ґрунтовних досліджень, його вміння екстраполювати важливі теоретичні висновки попередників і власні концепції в сучасний український літературознавчий контекст, виявляти пріоритетні тенденції його розвитку. Це є об'єктивним підтвердженням його наукової ерудиції, відповідних умінь, навичок і компетентностей, високого рівня теоретичних знань.

З огляду на означене вище вважаємо, що визначені в дослідженні завдання розв'язано успішно, мети досягнуто. Це підтверджує самостійність Богдана Хіхлушка, його наукову зрілість як маркерів очевидної відповідності рівню доктора філософії.

11. Загальна оцінка дисертації і наукових публікацій щодо їхнього наукового рівня з урахуванням дотримання академічної доброчесності та щодо відповідності вимогам. За актуальністю обраної теми, науковою

новизною, обґрунтованістю основних положень і висновків, повнотою викладу матеріалу в наукових публікаціях і за оригінальністю змісту дисертаційна робота «**Образ автора та суб'єкт лірики Юрія Іздрика в контексті сучасного літературного процесу**» відповідає п. 6–9 Постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами) та наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України, а її автор – **Хіхлушко Богдан Сергійович** – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки зі спеціальності 035 Філологія.

Офіційний опонент – доктор філологічних наук,
професор, директор інституту філології
і журналістики ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»

Вікторія ДМИТРЕНКО

Підпис В.І. Дмитренко засвідчую.

Проректор з науково-педагогічної роботи
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
доктор педагогічних наук, професор

Ярослава ЮРКІВ